

Jaaroverzicht operationele activiteiten

2025

sos dolfijn

1 INHOUD

1 Inleiding	3
2 Dierzorg - hulpverlening	4
2.1 Valse meldingen	5
2.2 Meldingen over niet-walvisachtigen in nood	5
2.3 Meldingen over bruinvissen in nood	6
2.4 Meldingen over overige walvissoorten in nood	7
2.5 Dode dieren	9
2.6 Training vrijwilligersnetwerk en redding organisaties langs de kust	9
3 Educatie	9
3.1 Waddenbelevenis en waddenfestival	10
3.2 Schoolbezoeken en events	10
3.3 Lespakket de walviswereld dichtbij	11
3.4 Bruinvis buddy's	12
3.5 Donateursdag	13
3.6 Weekend van de wetenschap	13
3.7 LEGO-expositie 'whales & bricks'	13
3.8 Website en social media	14
4 Onderzoek	15
4.1 Verkenning magnetoreceptie	15
4.2 eDNA project	16
4.4 Zenderen en foto identificatie	16
4.5 Verbetering leeftijdsbepaling	17

1 INLEIDING

Dit jaarverslag geeft een overzicht van de verschillende operationele activiteiten die in 2025 door Stichting SOS Dolfijn zijn verricht.

Alle werkzaamheden van SOS Dolfijn zijn gerelateerd aan de missie, visie en daarop afgestemde doelstellingen. De organisatie opereert daarbij op de drie pijlers: Dierzorg, Educatie en Onderzoek, en heeft tot doel een bijdrage te leveren aan het behoud en de bescherming van walvisachtigen in de Noord- en Waddenzee. Daarnaast komt SOS Dolfijn via professionele hulpverlening aan in nood geraakte walvisachtigen tegemoet aan een brede maatschappelijke wens om dieren in nood, hulp te bieden.

Na de opening in 2022 van het nieuwe educatieve walvisopvangcentrum in Dierenpark Hoenderdaell was ook 2025 voor SOS Dolfijn een bijzonder jaar, want in april werd de “Waddenbeleving rondom de bruinvis” geopend. Dit project is een uitbreiding van de educatie en dierzorg. In het project is een groot buitenbassin gerealiseerd voor bruinvissen en een miniatuur van de Wadden. Het project is tot stand gekomen met steun van onder andere het Waddenfonds, Leader plattelandsontwikkeling en de provincie Noord-Holland.

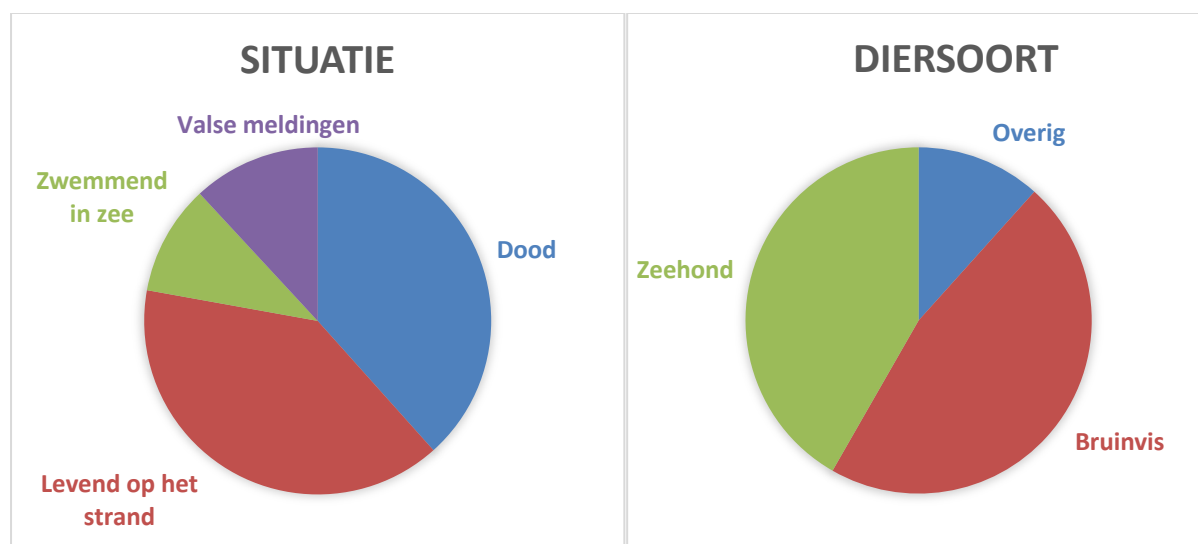
Om tot brede maatschappelijke kennis en draagvlak te komen, moet de maatschappij op een toegankelijke wijze worden geïnformeerd. Onderzoek leidt tot vermeerdering van kennis maar is voor het overgrote deel van de maatschappij niet beschikbaar of weinig toegankelijk. SOS Dolfijn zet wetenschappelijke kennis om in toegankelijke informatie en maakt aantrekkelijke educatieve materialen zodat mensen meer interesse kunnen ontwikkelen voor dit onderwerp. Hiermee wordt meer draagvlak bij het publiek gecreëerd dat nodig is om tot ondersteunende maatschappelijke acties te komen. De stichting doet dit vanuit het eigen educatiecentrum dat dagelijks is geopend voor bezoekers van het Dierenpark Hoenderdaell waar SOS Dolfijn is gehuisvest en jaarlijks inmiddels zo’n 300.000 bezoekers ontvangt.

De personele organisatie binnen SOS Dolfijn bestond in 2025 gemiddeld uit een team van 10 medewerkers, die alle taken en activiteiten die nodig zijn om bovenstaande doelstellingen te bereiken hebben uitgevoerd. Het team bestond voor een groot deel van het jaar uit 3 parttime diervverzorgers, 3 oproepkrachten dierzorg, een conservation officer, een dierenarts, een fondsenwerver en een coördinator bijzonder soorten. Naast het vaste team wordt de organisatie ondersteund door een grote groep vrijwilligers. Circa 20 personen zijn in 2025 bereid geweest zich vrijwillig in te willen zetten op het gebied van educatie en als toezichthouder in de Waddenbeleving, daarnaast zijn er 75 vrijwilligers beschikbaar (oproepbasis) in de dierzorg in geval van een stranding.

2 DIERZORG - HULPVERLENING

Via de afdeling *dierzorg & hulpverlening* heeft SOS Dolfijn tot doel om walvisachtigen die in de Noordzee en Waddenzee in nood verkeren tot hulp te zijn. Het reddingsteam van SOS Dolfijn staat daartoe 24/7 paraat en oproepbaar om walvisachtigen die in een directe noodsituatie verkeren hulp te verlenen.

In 2025 heeft het reddingsteam van SOS Dolfijn in totaal 185 meldingen ontvangen en in behandeling genomen (Tabel 1). Er valt hierbij een onderverdeling te maken in meldingen over dode dieren, levend gestrande dieren (walvissen), levende dieren op het strand (bv. zeehonden), levend (nog) zwemmende dieren, valse meldingen en overige casussen (bv. advies wereldwijd op gebied van dierenwelzijn of hulpverlening).

Figuur 1 geeft een overzicht van de verdeling in situatie en in diersoorten van de door SOS Dolfijn ontvangen en behandelde meldingen in 2025.

De afhandeling van walvismeldingen is vaak complex van aard en bestaat in eerste instantie uit het determineren van de soort en het maken van een juiste inschatting van de situatie van het aangemelde dier. Afhankelijk van de situatie en de diersoort kan vervolgens de voor het dier meest geschikte vorm van hulp worden bepaald. Deze hulp kan sterk uiteenlopend zijn. Voor een levend gestrande bruinvis is vanzelfsprekend een andere vorm van interventie nodig dan bijvoorbeeld voor een gezonde bultrug die zwemmend voor de kust wordt waargenomen.

Tabel 1: Overzicht ontvangen en in behandeling genomen meldingen 2025

Received and processed (emergency) reports by SOS Dolfijn in 2025						
Stranded dead animals	Live stranded Cetaceans	Live stranded seals / others	Animals at sea, still swimming	False reports	Other casus	Total Reports
Harbour porpoise 55	Harbour porpoise 8	62	No determination possible 2	Incomplete report 18	Porpoise Schelde rijnkanaal 2	3
Seal 7	White beaked dolphin 1		Fin whale 1	No animal involved 1	Seal Prins Willem-Alexandersingel 1	
White beaked dolphin 1	Sowerby's beaked whale 2		Harbour porpoise 11	Object in the water 2		
Minke whale 2			Humpback whale 2	Bubbles water outlet 1		
No determination possible 5						
Common dolphin 1						
Totals 71	11	62	16	22		185

Bij de hulpverlening wordt ervoor gezorgd dat dieren in nood op een voor het dier zo geschikt mogelijke wijze worden geholpen. Bij overwegingen die worden gemaakt tijdens besluitvorming over de best mogelijke handelingswijze voor het dier, staat het welzijn van het dier voorop. De unieke expertise en ervaring van SOS Dolfijn op gebied van o.a. medische zorg, gedrag en stress bij walvisachtigen is daarbij van wezenlijk belang. Hoewel de hulpverlening aan individuele dieren geen directe bijdrage levert aan de algemene doelstelling voor behoud en bescherming van soorten, draagt het voor het unieke dier bij aan betere kansen op overleven, reduceren en/of stoppen van pijn, stress of (ernstig) lijden.

2.1 VALSE MELDINGEN

Bij 22 van de in totaal 185 meldingen bleek het te gaan om valse of onjuiste meldingen. In deze categorie vallen meldingen waarbij mensen een voorwerp of andere diersoort voor een walvis in nood aanzien, meldingen waarbij de beller direct ophangt, meldingen waarbij mensen per ongeluk en/of onbedoeld het noodnummer bellen, of mensen, vaak jongeren, die “voor de grap” bellen. Bij het gros van deze meldingen is het overduidelijk dat het een valse melding betreft. Maar in sommige gevallen zijn de melders erg overtuigd van wat ze denken te hebben gezien. Zo kwam er in april een melding dat er een grote walvis op een zandbank zou liggen voor de kust van Heemskerk. Daar aangekomen bleek het een kunstwerk te zijn.

2.2 MELDINGEN OVER NIET-WALVISACHTIGEN IN NOOD

Primair staat SOS Dolfijn 24/7 klaar voor het aannemen van meldingen waarbij er (mogelijk) sprake is van walvisachtigen in nood op zee of wanneer er walvisachtigen levend op het strand worden aangetroffen. Echter worden er ook meldingen ontvangen die andere diersoorten betreffen zoals elk jaar een relatief groot aantal zeehonden (Fig. 1). In 2025 kreeg SOS Dolfijn 68 meldingen over zeehonden. Uiteraard worden ook deze meldingen in behandeling genomen en wordt ervoor gezorgd dat deze meldingen bij de juiste zeehondenopvangcentra terecht komen, zodat waar nodig een opgeleide zeehondenwachter het dier kan gaan observeren dan wel hulp bieden.

Naast de zeehonden waren er meldingen over een verzwakte zeekoet en over een levende zandhaai. Deze melding werd gelijk doorgezet naar Reddingsteam Zeedieren Nederland (RTZ). RTZ heeft na overleg met Blijdorp de haai door het water heen en weer bewogen zodat het extra zuurstof kreeg, vervolgens is de haai na een paar minuten weer zelf weggezommen.

2.3 MELDINGEN OVER BRUINVISSEN IN NOOD

In totaal heeft SOS Dolfijn in 2025, 76 meldingen over bruinvissen ontvangen. In 11 gevallen ging het over in zee zwemmende bruinvissen, 2 meldingen gingen over een bruinvis die het Schelde rijnkanaal was ingezwommen en bij 55 meldingen betrof het dode bruinvissen. Daarnaast zijn er in 2025, 8 levend gestrande bruinvissen bij SOS Dolfijn aangemeld (Fig. 2). Al deze dieren hadden hulp nodig. Een bruinvis op het strand is immers altijd een dier in nood en meestal ernstig ziek, gewond of verzwakt of kan wanneer het niet ziek is meestal niet zelfstandig terugkeren naar zee.

Twee dieren kwamen helaas tijdens transport te overlijden, één dier werd door omstanders terug in zee geholpen, één kalfje werd op het strand geëuthanaseerd door een lokale dierenarts. In totaal kwamen vier dieren aan in de opvang, waarvan drie dieren kort na aankomst alsnog overleden. Voor één dier, een kalfje, werd in de opvang gekozen voor euthanasie.

Bruinviskalfjes worden na een draagtijd van zo'n 10-11 maanden geboren tussen mei en augustus, met een piek in juni en juli. Bij de geboorte (65–75 cm, ca. 5 kg) zijn ze volledig afhankelijk van hun moeder, die hen voedt met calorierijke moedermelk en helpt bij het zwemmen door het kalf mee te nemen in haar stroming. De moederbruinvis heeft daarbij zelf dagelijks 3–5 kg vis nodig. De bevalling en het zogen is een zware tijd voor de bruinvis waarbij veel mis kan gaan. Zo kunnen moeders hun jong verstoten als het zwak is of de zorg te zwaar wordt. Tijdens de eerste jaren in Harderwijk zijn er meerdere kalfjes opgevangen geweest. Daaruit is gebleken dat hele jonge dieren, jonger dan 6-8 weken, niet met nagemaakte melk konden overleven en binnen een week stierven. De enorm vette moedermelk is ook lastig na te maken (combinatie van o.a. water, gemalen vis en hoogcalorische melkpoeder) en bleek onverteerbaar voor de darmpjes van de hele jonge dieren. Omdat dit hun lijden alleen maar verlengde, is besloten zulke jonge dieren niet meer te rehabiliteren.

Wanneer in Nederland (op advies van SOS Dolfijn) wordt besloten een dier te euthanaseren, wordt het dier na afloop van de euthanasie altijd onderworpen aan postmortaal onderzoek bij de [Faculteit Diergeneeskunde](#) van de Universiteit Utrecht. Hoewel een besluit tot euthanasie altijd een lastig besluit is, bevestigen de conclusies uit de pathologische onderzoeken tot op heden telkens dat euthanasie de beste keus was voor het dier.

Figuur 2 laat twee voorbeelden zien van levend gestrande jonge bruinvissen. Links (PpAP272) een bruinvis gestrand bij Oostvoorne en rechts (PpAP271) een dier gestrand bij Oostkapelle.

2.4 MELDINGEN OVER OVERIGE WALVISSOORTEN IN NOOD

In 2025 heeft SOS Dolfijn naast de bruinvismeldingen ook meldingen ontvangen over andere walvisachtigen die mogelijk in nood verkeerden. Zo ook twee levend gestrande spitssnuitdolfijnen op het strand tussen Heemskerk en Wijk aan Zee. Spitssnuitdolfijnen zijn echte diepzeebewoners en kunnen helaas niet overleven in de ondiepe Noordzee. Eenmaal hierin verdwaald geraakt zijn de overlevingskansen nihil. Spitssnuiten vinden hier niet het voedsel waar ze normaal op jagen en kunnen ook niet navigeren in de ondiepe wateren. Deze schuwe soort leeft normaal in diepe oceanen waar ze op 2-3 km dieptes jagen op o.a. inktvis. Opvang van deze dieren is ook niet mogelijk en ook transport naar hun natuurlijk leefgebied overleven deze stressvolle dieren niet. Hoewel de naam doet vermoeden dat het dolfijnachtigen zijn, vormen Spitssnuitdolfijnen een aparte familie onder de tandwalvissen en behoren ze niet tot de familie dolfijnen. Na binnenkomst van de melding, werd meteen een lokaal hulpteam opgesteld en ook een specialistisch team van SOS Dolfijn ging met spoed onderweg. Beide dieren lagen op dat moment te spartelen in de branding waarbij er ook direct een gevaar is voor hulpverleners, want zo'n krachtige staart kan ernstig verwonden. Daarom werd het gebied rondom de dieren zo snel mogelijk afgezet.

Eén van de dieren werd door omstanders terug in zee geholpen. Maar omdat het dier daar niet kan navigeren, herstrandde het dier een stukje noordelijker en daarna nogmaals. Dat dier was door de driemalige stranding zodanig verzwakt dat het kort daarop stierf. Het andere dier werd door hulpverleners van de KNRM goed verzorgd en natgehouden tot de dierenarts aanwezig was (Fig. 3). Er was geen andere oplossing mogelijk dan het dier verder lijden te besparen en te laten inslapen. Helaas is redden niet altijd mogelijk, maar hulp bieden wel.

Figuur 3 toont een van de levend gestrande spitssnuitdolfijnen, beelden door Jeroen Hoekendijk.

Verder strandde er niet in Nederland, maar over de grens bij België op zondag 31 augustus een levende dwergvinvis in Heist. Lokale hulpdiensten wisten het dier na meerdere pogingen terug in zee te krijgen. Echter op vrijdag 5 september strandde er een dode dwergvinvis in Katwijk. Universiteit Utrecht en Institute of Natural Sciences Belgium konden door middel van foto's bevestigen dat het om hetzelfde dier ging.

Naast levend gestrande walvisachtigen, worden er ook meldingen gedaan van zwemmende dieren voor onze kust, zoals bijvoorbeeld de bultrug. Zowel in juli als op tweede kerstdag kwamen er meldingen binnen over een bultrug. Zeker in juli, werd voor de kust van Westkapelle enorm genoten van de baleinwalvis die springend uit het water soms goed te zien was. Hoewel bultruggen zich goed kunnen redden in de ondiepe Nederlandse wateren, controleert en beoordeelt SOS Dolfijn altijd wel een aantal punten bij een gemelde waarneming, waaronder de conditie van het dier. Beeldmateriaal is voor goede beoordeling van het dier onmisbaar. Maar gelukkig is er vaak vanaf het strand veel bekijks en wanneer toeschouwers hun beelden en de locatie van de waarneming goed invoeren op de databank Waarneming.nl dan is dit heel waardevol. Zo kunnen de experts op basis van de beelden vaak wel zien of een dier in een goede of vermagerde toestand verkeert of verwondingen heeft. Bultruggen zijn tevens, net als andere walvissoorten, als individu te herkennen aan de verschillende uiterlijke kenmerken. Denk hierbij aan de vorm van de rugvin of het staartblad, of typische kleurpatronen/tekeningen op het lichaam. Door die vast te leggen en vervolgens in de verschillende catalogi met elkaar te vergelijken kunnen deze walvissen wereldwijd gevolgd worden. Dit onderzoek geeft belangrijk inzicht in de verspreiding en migratie van deze dieren. De periode van oktober tot maart is doorgaans de tijd wanneer bultruggen de Noordzee bezoeken. Vermoedelijk voeden de dieren zich in de Noordzee met kleine vissen zoals sprot.

2.5 DODE DIEREN

SOS Dolfijn komt normaal gesproken alleen fysiek in actie bij meldingen waarbij dieren in nood verkeren. Wanneer SOS Dolfijn meldingen ontvangt over dode dieren, controleert en beoordeelt SOS Dolfijn (voor zover mogelijk) in welke toestand de dieren verkeren en of ze eventueel geschikt zijn voor het onderzoeksproject van het Ministerie van LNV. Wanneer bruinvissen of andere walvisachtigen vers genoeg lijken voor onderzoek, draagt SOS Dolfijn de melding over aan de Project Coördinator Zeezoogdieren van de afdeling Pathologie van de Universiteit Utrecht, welke de postmortale onderzoeken t.b.v. dit project uitvoert. Niet verse dieren worden aangeboden voor destructie of achtergelaten in de natuur. SOS Dolfijn zorgt er daarbij voor dat de melding bij de juiste organisaties terecht komt die de verwerking van het dode dier verder verzorgen.

2.6 TRAINING VRIJWILLIGERSNETWERK EN REDDING ORGANISATIES LANGS DE KUST

Het werkgebied van SOS Dolfijn is tamelijk groot. SOS Dolfijn biedt opvang en rehabilitatie aan voor gestrande dieren aangemeld vanuit het Noord-Franse, Belgische, Nederlandse en Duitse kustgebied. Maar zelfs alleen het Nederlandse kustgebied is dusdanig groot dat SOS Dolfijn soms een relatief lange aanrijtijd nodig heeft om ter plaatse van het gestrande dier te kunnen komen. Dit betekent dat SOS Dolfijn voor de directe eerste hulp van gestrande dieren in sterke mate afhankelijk is van mensen die dicht bij de kust werken of wonen en die op elk moment beschikbaar zijn om naar het strand te gaan en eerste hulp aan gestrande dieren te verlenen.

Om ervoor te zorgen dat de personen die tot dit netwerk behoren de juiste handelingswijze verrichten, is het nodig de mensen op te leiden. SOS Dolfijn geeft hiertoe speciale trainingen “Eerste Hulp bij Walvissen in Nood”. Deze cursus wordt jaarlijks vernieuwd en uitgebreid om hulpverlening naar een nog professioneler niveau te helpen. Ook in 2025 zijn door SOS Dolfijn weer tientallen mensen volledig opgeleid, dan wel bijgeschoold, met deze speciale training.

3 EDUCATIE

Educatie is de afgelopen jaren een steeds belangrijkere pijler van de organisatie geworden. Vanuit de visie dat zonder kennis in de maatschappij maatregelen ter bescherming van het zeemilieu en de daarin levende flora en fauna zich lastig zullen vormen, heeft SOS Dolfijn de afgelopen jaren steeds meer ingezet op educatie. Met de opening van de Waddenbelevens naast het huidige educatiecentrum en door de oprichting van de educatieve kinderclub de Bruinvis Buddy's zijn twee nieuwe belangrijke kanalen ontstaan. Het educatiecentrum en de Waddenbelevens zijn gratis toegankelijk voor de bezoekers van Dierenpark Hoenderdaell.

3.1 WADDENBELEVENIS EN WADDENFESTIVAL

Op het buitenterrein rondom het educatiecentrum van SOS Dolfijn op Dierenpark Hoenderdaell in Anna Paulowna is in 2025 gewerkt aan de realisatie van “De Waddenbeleving rondom de bruinvvis” als een nabootsing van een echte Waddenbeleving. In de Waddenbeleving kunnen bezoekers meer leren over het Waddengebied en haar bewoners. Zo is er een duinlandschap met uitkijkpost, een groot buitenbassin voor bruinvissen, een verblijf voor twee gewone zeehonden en een waterspeelplek voor kinderen. De Waddenbeleving is tot stand gekomen met onder andere steun van het Waddenfonds, Leader plattelandsontwikkeling en de provincie Noord-Holland. In juni werd speciaal voor de opening hiervan het waddenfestival georganiseerd. Het Waddenfestival was een groot succes en wat hadden we een geluk met het weer! De kinderen genoten volop: eerst lekker springen op het springkussen, daarna heerlijk afkoelen bij de waterpret. Ook konden ze een mooi zeedier laten schminken. Veel dank aan Reddingsteam Zeedieren Nederland (RTZ), die met hun 'Zeedierenland' een indrukwekkende collectie zee-materialen meebrachten (Fig. 4).

Figuur 4 sfeerimpressie van de Waddenbeleving en het Waddenfestival.

3.2 SCHOOLBEZOEKEN EN EVENTS

Naast het verzorgen van educatieve activiteiten brengt het educatieteam van SOS Dolfijn op verzoek een bezoek aan scholen. In 2025 is er op 5 basisscholen lesgegeven. Veel scholen werken met thema's, zoals de onderwaterwereld, en een les van SOS Dolfijn sluit daar vaak mooi op aan. Als dank en om bewustwording te vergroten, organiseren scholen regelmatig een actie, bijvoorbeeld het inzamelen van statiegeldflessen om geld op te halen. Tijdens een schoolbezoek starten de leerlingen met een presentatie in de klas over het werk van SOS Dolfijn en over bruinvissen in nood.

Aansluitend geven we een EHBO-workshop, waarin kinderen hun eigen ‘dolfijnenreddersdiploma’ kunnen behalen. Daarnaast leren de kinderen spelenderwijs wat goed (lekkere visjes) en wat slecht (plastic) is voor de bruinvis, met behulp van onze dummy-knuffel (Fig. 5).

Daarnaast heeft SOS Dolfijn in 2025 evenementen bezocht met het Reizende Walvisziekenhuis, zoals bijvoorbeeld het jaarlijkse SAR Katwijk en het Diergeneeskunde Outdoor Event in Utrecht. Het Reizende Walvisziekenhuis is een mobiele educatieve tentoonstelling waarin kinderen en hun ouders op een speelse wijze ontdekkingen kunnen doen over de zee en haar bewoners.

Naast educatieve activiteiten is het team van SOS Dolfijn ook regelmatig op de stranden te vinden voor opruimacties. In april werd een beach clean-up georganiseerd waarbij samen met een mooie groep vrijwilligers en bruinvis buddy’s een groot stuk strand rondom Petten werd schoongemaakt.

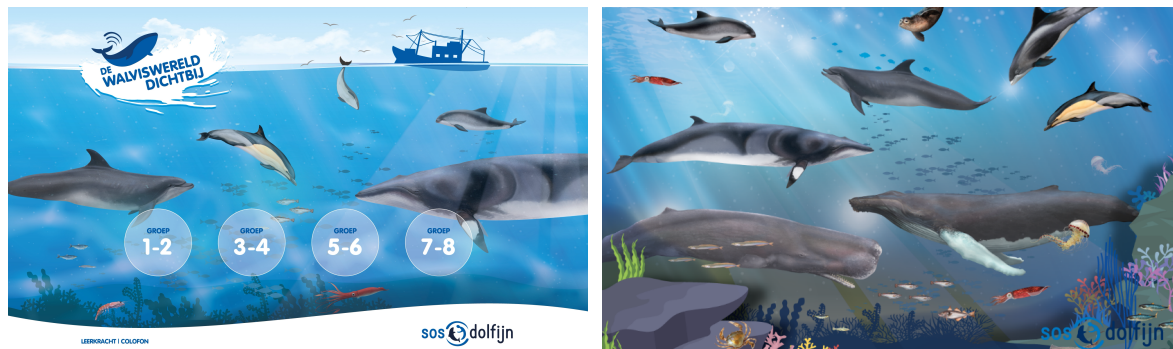

Figuur 5 Beelden van de EHBO workshop en het goed/fout spel bij de IKC Driemaster in Den Helder

3.3 LESPAKKET DE WALVISWERELD DICHTBIJ

Het is helaas niet mogelijk om bij alle scholen gastlessen te verzorgen. Om toch een zo groot mogelijk publiek te bereiken, heeft SOS Dolfijn al in 2017 een gratis digitaal lespakket ontwikkeld. Het lespakket kan door de leraren worden gegeven en vergroot kennis en bewustwording over walvisachtigen in de Noordzee, de belangrijkste bedreigingen (zoals bijvangst, vervuiling, geluidsverstoring en klimaatverandering) en de relatie tussen mens en natuur (Fig. 6).

Het lespakket is gratis beschikbaar via: <https://www.dewalviswerelddichtbij.nl/>

Figuur 6 De homepage van het lespakket (links) en de praatplaat over de dieren in zee (rechts)

3.4 BRUINVIS BUDDY'S

Dankzij de steun van het Cultuurfonds Noord-Holland die SOS Dolfijn in 2025 heeft mogen ontvangen, kon in 2023 een educatieve kinderclub gelanceerd worden genaamd de Bruinvis Buddy's (Fig. 7). De kinderen ontvangen vier keer per jaar het speciale magazine met hierin allerlei informatie, puzzels, verhalen, interviews en meer. Ook worden er verschillende activiteiten georganiseerd. Mascotte van de club is Buddy de Bruinvis die samen met de kinderen en zijn vriendjes in zee allerlei avonturen beleefd. Eind 2025 kent de kidsclub inmiddels 69 leden en zijn er 9 edities uitgebracht. Tijdens de vakanties waren er voor de Buddy's speciale activiteiten te doen. Zoals het maken van je eigen button en lampion tijdens de herfstvakantie. Ook hebben meerdere buddy's meegeholpen tijdens een beach clean up.

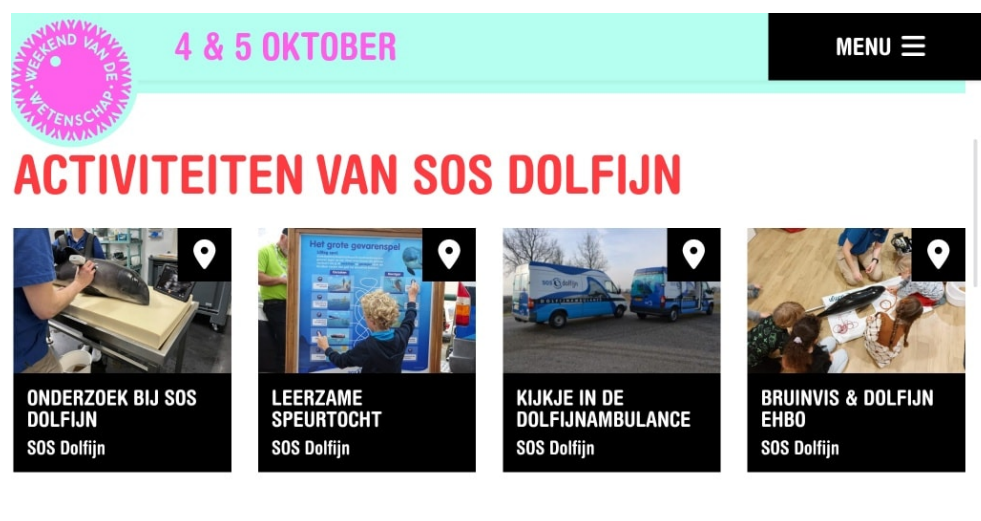
Figuur 7 Logo en de covers van de eerste 7 edities van de Bruinvis Buddy's magazines.

3.5 DONATEURSDAG

In 2025 vond de eerste donateursdag plaats bij SOS Dolfijn, op het terrein van Dierenpark Hoenderdaell. Tijdens deze geslaagde dag konden donateurs deelnemen aan diverse activiteiten, waaronder presentaties over onderzoek, informatie over de trainingen en voersessies van de zeehonden en een demonstratie in de opvang met een bruinvis-dummy. Ondanks een regenachtige start was de sfeer uitstekend. SOS Dolfijn kijkt terug op een waardevolle dag en bedankt alle donateurs voor hun betrokkenheid en enthousiasme.

3.6 WEEKEND VAN DE WETENSCHAP

Ook nam SOS Dolfijn in 2025 deel aan het Weekend van de Wetenschap. Tijdens dit educatieve weekend konden bezoekers, veelal leergierige kinderen, deelnemen aan verschillende educatieve activiteiten, waaronder een bruinvispeurtocht, een kijkje in de dolfijnenambulance, een EHBO-workshop voor bruinvissen en dolfijnen en een presentatie over het werk en onderzoek van SOS Dolfijn (Fig. 8). Met deze activiteiten werd op een toegankelijke manier kennis gedeeld over zeezoogdieren en hun bescherming.

Figuur 8 Activiteiten pagina website Weekend van de Wetenschap

3.7 LEGO-EXPOSITIE 'WHALES & BRICKS'

In de laatste maand van 2025, konden bezoekers van het educatiecentrum een bezoek brengen aan een bijzondere LEGO-expositie over de gevaren voor walvisachtigen (Fig. 9). In 'Whales & Bricks' leren bezoekers op een speelse manier welke uitdagingen bruinvissen in de Noordzee tegenkomen. Via een korte speurtocht langs LEGO-scènes leren kinderen meer over het leven van de bruinvis. Elke vitrine

laat een herkenbare situatie zien, met kleine opdrachten die uitnodigen om goed te kijken en verder te ontdekken. Na de speurtocht kunnen kinderen zelf aan de slag aan de LEGO-speeltafel, waar ze bijvoorbeeld een veilige leefomgeving voor walvissen kunnen bouwen.

Figuur 9 Flyer van de LEGO-expositie

3.8 WEBSITE EN SOCIAL MEDIA

Via de website en verschillende socialmedia platforms houdt SOS Dolfijn het publiek op de hoogte van zowel de activiteiten van de stichting als van actualiteiten op het gebied van walvissen en natuur, waaronder nieuwsartikelen, onderzoeken en waarnemingen. Walvissen in en rondom het Noordzeegebied staan hierbij centraal. Met name social media lenen zich goed voor dagelijks contact met de verschillende doelgroepen. Het aantal volgers op de [Facebookpagina](#) van SOS Dolfijn is in 2025 opnieuw gestegen ten opzichte van 2024. Eind 2025 telde de pagina ruim 22.000 volgers. Het bereik varieert per bericht: een post over een levende stranding bereikte circa 68.800 personen, terwijl berichten over meer algemene onderwerpen, zoals de Nationale Dag van de Vrijwilliger, gemiddeld rond de 1.900 personen bereikten. Sinds december 2016 is SOS Dolfijn actief op [Instagram](#). Hoewel het bereik hier lager ligt dan op Facebook, is ook dit kanaal gestaag groeiend, met inmiddels meer dan 3.800 volgers. Het X-account (voorheen [Twitteraccount](#)) telt ruim 2.700 volgers en wordt met name bij strandingen en walviswaarnemingen actief gevolgd door geïnteresseerden en diverse landelijke media. Berichten worden hier regelmatig snel opgepakt door de landelijke pers.

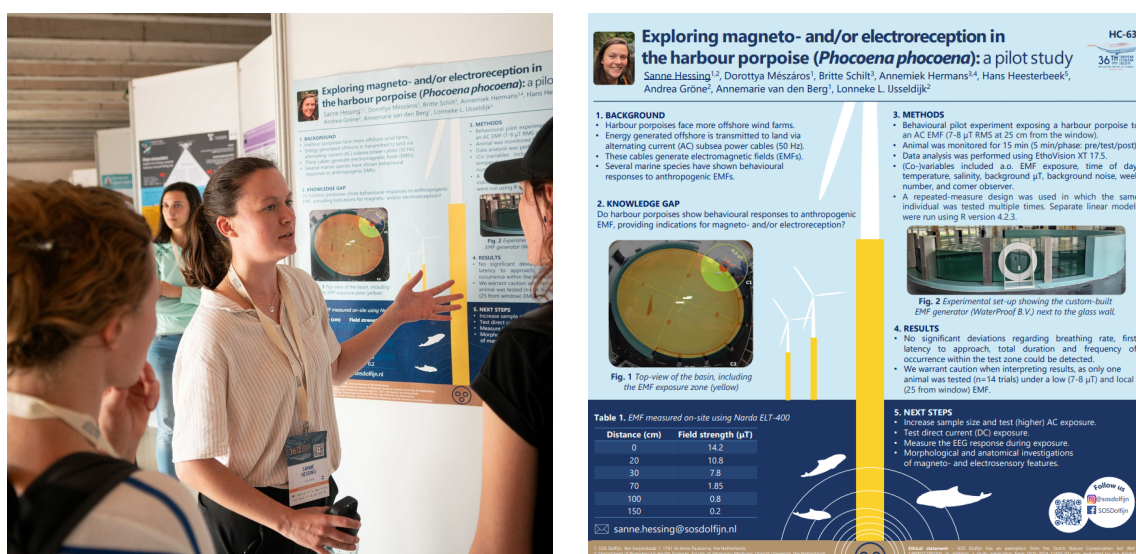
In 2025 is geconstateerd dat de huidige website van SOS Dolfijn enigszins verouderd is. Voor 2026 staat daarom een vernieuwing gepland, met als doel de website gebruiksvriendelijker en visueel aantrekkelijker te maken, zodat bezoekers nog beter en sneller de juiste informatie kunnen vinden.

4 ONDERZOEK

Het *onderzoek* en de *dierzorg/noodhulpverlening* zijn bij SOS Dolfijn sterk met elkaar verbonden en vrijwel niet los van elkaar te koppelen. Wetenschappelijke kennis wordt voornamelijk vergaard via de rehabilitatieprocessen van de opgevangen dieren. Tijdens het rehabilitatieproces worden continue gegevens, monsters en kennis vergaard die voor wetenschapsdoeleinden kunnen worden ingezet. Bruinvissen en dolfijnen zijn in het wild lastig te monitoren omdat de dieren veel tijd onderwater door brengen. Bij SOS Dolfijn zijn de dieren continue zichtbaar in het bassin en waarbij een individueel dier hulp wordt geboden, biedt dat individu op zich weer steun aan de populatie door de informatie die het dier oplevert tijdens het opvangproces. Voorbeelden van lopende studies zijn gehooronderzoek, zenderonderzoek, verkenning naar aanwezigheid van magnetoreceptie, fecale dieetonderzoek en verbetering van leeftijdsbepaling. Vanzelfsprekend worden de dieren tijdens de onderzoeken goed gemonitord en wordt zoveel mogelijk voorkomen dat het onbehagen of negatieve invloed veroorzaakt bij de opvangdieren. Veel van de onderzoeken maken deel uit van het standaard verzorgingsprotocol.

4.1 VERKENNING MAGNETORECEPTIE

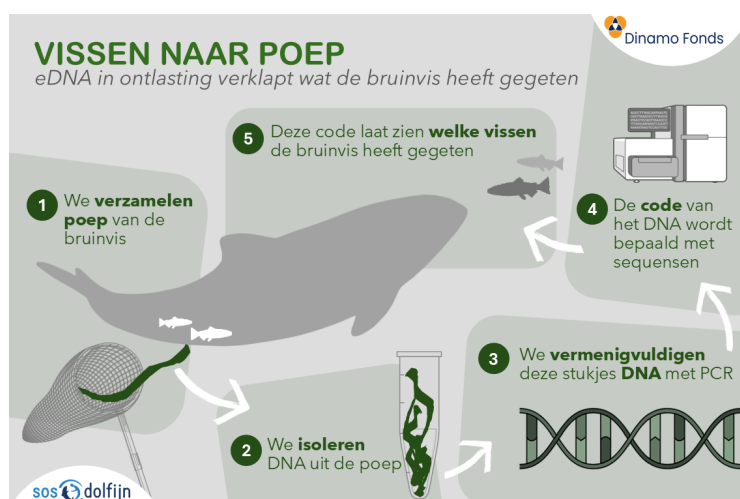
In april 2025 nam de Conservation Officer deel aan het Europese Cetacean Society Conference in Ponta Delgada (Portugal) en presenteerde hier de resultaten van de pilotstudie naar de aanwezigheid van magnetoreceptie (Fig. 10). Om de aanwezigheid van magnetoreceptie te onderzoeken in opdracht van Witteveen+Bos is speciaal voor ons bassin een spoel ontwikkeld door de Waterproof BV. Bij volgende dieren in de opvang zullen meer resultaten verzameld worden. De dieren worden nauwkeurig gemonitord en de duur en frequentie van bezoeken aan het gebied met een AC veld wordt geanalyseerd middels gedragssoftware (EthoVision XT 17.5).

Figuur 10 Presentatie van de resultaten (links) en wetenschappelijke poster over het project (rechts).

4.2 EDNA PROJECT

Een van de studies waar in 2025 aan gewerkt is, is een studie naar het dieet van de bruinvis. Bruinvispoep verzamelen op zee is een hele uitdaging, maar in de opvang relatief eenvoudig. Tijdens het rehabilitatieproces houden we nauwkeurig bij wat de dieren binnen krijgen en kunnen we de ontlasting verzamelen uit het water. Bruinvissen in de Zuidelijke Noordzee hebben gemiddeld een lagere energiedichtheid in hun dieet in vergelijking met dieren elders op het Noordelijk halfrond. Recent onderzoek heeft aangetoond dat een energierijk dieet van essentieel belang is voor de gezondheid en het reproductie succes van de bruinvis. Dankzij de steun van het Dinamo Fonds konden we via DNA metabarcoding succesvol het dieet van de bruinvis reconstrueren (Fig. 11). De doelen van de pilotstudie waren om te kijken of het eDNA uit ontlasting het geconsumeerde dieet goed weerspiegelt. Dit bleek inderdaad het geval. Daarnaast waren we benieuwd naar de traceerbaarheid van de prooi soorten en of we de verhoudingen van de verschillende prooien zouden kunnen achterhalen. Met deze pilotstudie zijn mooie eerste stappen gemaakt en bij de eerstvolgende bruinvis in de opvang zullen aanvullende poepmonsters worden verzameld.

Figuur 11 Infographic van het eDNA project bij bruinvissen in de opvang

4.4 ZENDEREN EN FOTO IDENTIFICATIE

In 2024 heeft SOS Dolfijn voor het eerst in haar bestaan een gerehabiliteerde bruinvis vrijgelaten met een satellietzender. Dit heeft direct waardevolle inzichten opgeleverd in het gedrag van het dier na terugplaatsing en in het habitatgebruik van bruinvissen in de Noordzee. In 2025 was het niet mogelijk om een dier terug naar zee te brengen. Wel is het onderzoek naar habitatgebruik voortgezet. Zo liep een project gericht op het herkennen van individuele bruinvissen via foto-identificatie. Bruinvissen kunnen worden herkend aan unieke uiterlijke kenmerken, zoals vlekkenpatronen op de huid, beschadigingen (bijvoorbeeld een inkeping) en de vorm van de rugvin. Als onderdeel van dit project

hebben twee stagiairs, Tijmen en Sara, duizenden bruinvisfoto's geanalyseerd om te onderzoeken of individuen opnieuw konden worden herkend, waaronder tientallen dieren die in het verleden door SOS Dolfijn na succesvolle rehabilitatie naar zee zijn gebracht. Met dit onderzoek willen we meer leren over het leven van de bruinvis, keren dieren terug naar dezelfde gebieden, trekken zij langs de Nederlandse kust en/of maken zij mogelijk ook oversteken naar bijvoorbeeld Engeland of Denemarken? De resultaten van dit onderzoek worden in 2026 verder uitgewerkt en gedeeld.

4.5 VERBETERING LEEFTIJDSEBEPALING

Een ander project waarin in 2025 veel voortgang is gemaakt is het ontwikkelen van een betere methode voor leeftijdsbepaling. Betrouwbare leeftijdsbepaling is essentieel voor populatie monitoring en vormt op dit moment een belangrijke uitdaging binnen behoud en bescherming van de bruinvis. Bruinvissen tonen weinig tekenen van veroudering en het maken van een nauwkeurige leeftijdsschatting is daardoor lastig. Er bestaan enige methoden om de leeftijd te bepalen, zoals het meten van de lichaamslengte en het tellen van groeilagen in de tanden. Deze methoden variëren echter in betrouwbaarheid en de precisie neemt af met de leeftijd. SOS Dolfijn zou graag toekomstige leeftijdsbepalingen bij gestrande bruinvissen willen gaan uitvoeren met een alternatieve methode middels radiografische evaluatie van de linker borstvin (Fig. 12). Via röntgenfotografie kan de botgroei bestudeerd worden, en een studie door Barratclough et al. (2019) heeft een scoringsmodel voor tuimelaar dolfijnen kunnen ontwikkelen. Het zou bijzonder nuttig zijn om de selectie voor toegang tot het rehabilitatie proces van gestrande bruinvissen te verbeteren door een vergelijkbare methode op te zetten waarbij het bepalen van de leeftijd met röntgenfotografie toegepast zal worden bij gestrande bruinvissen. In 2026 zullen de resultaten worden uitgewerkt in een publicatie en worden gepresenteerd op een internationaal walviscongres in Dundee, Schotland (37th European Cetacean Society Conference).

Figuur 12 Het nemen van een röntgenfoto van de linker borstvin voor leeftijdsbepaling bij SOS Dolfijn